

**Informacija o realizaciji dijela Zaključaka Vlade Crne Gore,
broj: 07-040/23-4876/2 od 31. oktobra 2023. godine**

Vlada Crne Gore je Zaključcima, broj: 07-040/23-4876/2 od 31. oktobra 2023. godine, između ostalog, zadužila sve ministre da, u roku od 15 dana, sagledaju prioritetne obaveze i u skladu s tim pripreme predlog prioriteta iz nadležnosti svog resora, a što će biti osnov za pripremu Programa rada Vlade za 2024. godinu, Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji i Srednjoročni program rada Vlade.

Takođe, zaduženi su svi ministri da, u roku od 10 dana, pripreme i Vladi na razmatranje dostave presjek zatečenog stanja u svojim resorima na dan 31. oktobar 2023. godine, i u skladu s tim pripreme ocjenu stanja i predlog mjera.

U odnosu na zaduženje da se sagledaju prioritetne obaveze i u skladu sa tim pripremi predlog prioriteta, nakon analize prijedloga dostavljenih od strane svih direktorata Ministarstva finansija, u nastavku slijedi

PRIJEDLOG PRIORITETA

1. Program ekonomskih reformi (PER) za Crnu Goru 2024-2026. godina

Program ekonomskih reformi za Crnu Goru 2024 -2026 je dokument u kome Vlada Crne Gore predstavlja ekonomsku politiku Crne Gore za narednu godinu i srednjoročni period, uvažavajući smjernice i preporuke Evropske komisije, što je i osnov ekonomskog dijaloga u procesu EU integracija. Program ekonomskih reformi sadržaće srednjoročni makroekonomski i fiskalni okvir, kao i mjere fiskalne politike. Istovremeno, sadržaće sveobuhvatnu agendu strukturnih reformi koja prikazuje javne politike u izabranim oblastima ekonomskog sistema, a kojima se doprinosi rastu i razvoju, te povećanju konkurentnosti domaće ekonomije.

Od ove godine, a u skladu sa izmijenjenim smjernicama Evropske komisije, PER će sadržati 6 strukturnih mjera.

2. Smjernice makroekonomske i fiskalne politike za period 2024-2027. godine - II kvartal 2024.

Obrazloženje iz PRV za 2023: U skladu sa Zakonom o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, Ministarstvo finansija priprema Smjernice makroekonomske i fiskalne politike kojima se daju projekcije makroekonomskih i fiskalnih agregata za srednjoročni period koji su osnova za izradu Predloga zakona o budžetu za 2024.

3. Predlog fiskalne strategije Crne Gore za period 2024-2027. godine - II kvartal 2024. godine

Članom 17 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti ("Sl.list CG", br: 070/21) propisano je: "Fiskalnu strategiju za period trajanja mandata Vlade donosi Skupština. Vlada priprema predlog fiskalne strategije i dostavlja na mišljenje Centralnoj banci, koja je dužna da mišljenje dostavi u roku od 30 dana od dana dostavljanja. Vlada uz predlog fiskalne strategije Skupštini dostavlja i mišljenje iz stava 2".

4. Predlog zakona o budžetu Crne Gore za 2025. godinu - IV kvartal 2024. godine

U skladu sa Zakonom o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, Nacrt zakona Ministarstvo finansija dostavlja Vladi Crne Gore u oktobru 2024. godine. Predlog zakona o budžetu utvrđuje Vlada i u novembru ga dostavlja Skupštini Crne Gore.

5. Predlog zakona o izmjenama i dopunama zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike - I kvartal 2024. godine

Predlogom Zakona o izmjenama Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike, treba se izvršiti usklađivanje sa važećim zakonskim normama i međunarodnim propisima.

6. Predlog zakona o izmjenama i dopunama zakona o budžetu i fiskalne odgovornosti - II kvartal 2024. godine

Predlogom zakona o izmjenama i dopunama zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, treba da se obezbijedi zakonski osnov za omogućavanje daljeg jačanja programskog budžeta, razvijanje rodno odgovornog budžetiranja, uspostavljanje registra parafiskalnih nameta i sl.

7. Predlog Godišnjeg izvještaja Programa reforme upravljanja javnim finansijama 2022-2026 za 2023 - II kvartal 2024 godine

Vlada Crne Gore usvojila je u decembru 2022. Programa reforme upravljanja javnim finansijama 2022-2026 sa Akcionim planom, uz obavezu izvještavanja o realizaciji Akcionog plana na godišnjem nivou.

8. Izvještaj o javnom dugu Crne Gore na dan 31.12.2023. godine – rok I kvartal (članom 25 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti predviđena je obaveza izrade izvještaja, nije definisano da ga Vlada usvaja, ali je uspostavljena višegodišnja praksa dostavljanja ovog izvještaja Vladi na usvajanje)

Izvještajem će se prezentirati stanje domaćeg i ino duga po kreditorima, stanje duga lokalne samouprave, kao i stanje javnog duga, učešće državnog, duga lokalne samouprave i javnog duga u BDP, valutna struktura duga, izdate garancije, kretanje duga u odnosu na glavne makroekonomske pokazatelje, pregled zaključenih aranžmana, kao i otplata duga i kamata u 2023. godini.

Konkretni dokument predstavlja izvještaj o stanju javnog, državnog i duga lokalne samouprave, izdatih garancija i ne odnosi se na rješavanje konkretnih pitanja, a njegovo donošenje neće imati uticaja na poslovni ambijent – građane i privredu, kao ni na budžet Crne Gore.

9. Srednjoročna strategija upravljanja dugom 2024-2026 - rok IV kvartal (Član 58 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti)

Srednjoročna strategija upravljanja dugom za period 2024-2026. godine biće donijeta na osnovu člana 58 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti i pokrivaće period od tri godine. Strategijom će biti obuhvaćene smjernice za efikasno upravljanje dugom u srednjem roku i to sa aspekta unapređenja kvaliteta duga u pogledu ročnosti i cijene, kao i profila otplate koji obezbjeđuje najmanje godišnje opterećenje budžeta po pitanju otplate duga. Istovremeno, Strategijom će biti analizirani ključni rizici vezano za upravljanje dugom i u skladu sa tim definisaće se koraci za otklanjanje identifikovanih rizika, sa jedne strane, kao i pronalaženja alternativnih i povoljnijih izvora finansiranja, u cilju kvalitetnije diversifikacije potencijalnih kreditora i obezbjeđenja finansiranja pod najpovoljnijim uslovima.

Strategija bi trebalo da doprinese kvalitetnijem upravljanju duga u srednjem roku i poboljšanju javnih finansija, a njeno donošenje neće imati uticaja na poslovni ambijent – građane i privredu, kao ni na budžet Crne Gore.

10. Odluka o zaduživanju i davanju garancija Crne Gore za 2025. godinu – rok IV kvartal (Član 82 stav 1 tačka 3 i 18 Ustava Crne Gore)

Donošenje Odluke, u skladu sa Zakonom o budžetu Crne Gore za 2025. godinu, kojom će se konkretno utvrditi za koje projekte će se država zadužiti u 2025. godini, i u kojem iznosu i za koje projekte, koje će garancije izdati u 2025. godini, kao i koji će dugovi biti preuzeti od strane Vlade Crne Gore (Zakonom o budžetu za 2025. godinu, utvrđeni su ukupni iznosi zaduženja, garancija koje će biti izdate, kao i obaveza koje će biti preuzete).

Navedeni propis ne služi za rješavanje određenih pitanja i neće imati uticaja na poslovni ambijent – građane i privredu, niti će se utvrđivati dodatne obaveze u odnosu na obaveze koje su utvrđene Zakonom o budžetu za 2025. godinu.

11. Predlog zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2023. godinu – rok II kvartal

Članom 71 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti propisano je da Ministarstvo finansija ima obavezu pripreme završnog računa budžeta države. Članom 66 Zakona definisano je da Ministarstvo finansija Nacrt zakona o završnom računu budžeta države dostavlja Vladi do 1. juna, dok je članom 67 propisano da Vlada do kraja juna utvrđuje Predlog zakona o završnom računu budžeta države i dostavlja ga Skupštini do kraja septembra.

Zakon o završnom računu budžeta države sadrži:

- 1) početno i završno stanje konsolidovanog računa trezora;
- 2) pregled izvršenih odstupanja u odnosu na planirane iznose;
- 3) izvještaj o uzetim pozajmicama;
- 4) izvještaj o izdacima budžetskih rezervi;
- 5) izvještaj o garancijama datim tokom fiskalne godine;
- 6) izvještaj o kapitalnim projektima;
- 7) izvještaj o realizaciji programskog budžeta;
- 8) izvještaj o državnom dugu i datim garancijama;
- 9) izvještaj o poreskim i neporeskim potraživanjima iz člana 12 ovog zakona;
- 10) izvještaj o primicima i izdacima javnih ustanova koji nijesu uključeni u konsolidovani račun trezora;
- 11) izvještaj o stanju neizmirenih obaveza koje nemaju karakter pozajmica u skladu sa članom 14 stav 2 zakona.

12. Odluka o obračunskoj vrijednosti koeficijenta za zaposlene u javnom sektoru za fiskalnu 2025. godinu – rok IV kvartal

Članom 12 Zakona o zaradama zaposlenih u javnom sektoru predviđeno je donošenje ovog podzakonskog akta za svaku fiskalnu godinu.

13. Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o akcizama

Ovim zakonom će se predložiti unaprjeđenje postojećih rješenja u pogledu širenja opsega u dijelu koji se odnosi na fiskalno označavanja mineralnih ulja za koja je propisana snižena stopa ili mogućnost povraćaja akcize, čime bi se obezbijedilo jačanje kontrolnih mehanizama kod prometa mineralnih ulja.

14. Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica

Ovim zakonom će se između ostalog proširiti poreski obuhvat i unaprijediti važeća zakonska rješenja koja su u praksi izazivala određene nedoumice kod poreskih obveznika.

15. Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dodatu vrijednost

Ovim zakonom će se izvršiti unaprjeđenje postojećeg zakonskog rješenja u dijelu koji se odnosi na mjesto pružanja usluga, ispravke PDV-a u slučaju nemogućnosti naplate, odnosno nastaviti dalje usklađivanje sa Direktivom 2006/112 EU.

16. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o reviziji

17. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o računovodstvu

18. Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o tržištu kapitala – rok III kvartal 2024

Predlog zakona je, PPCG-om, planiran za usvajanje u III Q 2024. godine, ali KTK još uvijek nije dostavila nacrt zakona, tako da je izvjesno i kašnjenje u realizaciji obaveze, imajući u vidu da je neophodno i mišljenje EK.

19. Program za suzbijanje neformalne ekonomije u Crnoj Gori sa akcionim planom za period od 2024 - 2026.godine

Programom rada Vlade za 2023. godinu je predviđeno usvajanje Programa za suzbijanje neformalne ekonomije u Crnoj Gori sa akcionim planom za period od 2024 - 2026. godine. S tim u vezi, Ministarstvo finansija je objavilo javni poziv za učešće u javnoj raspravi o predlogu Programa za suzbijanje neformalne ekonomije u Crnoj Gori sa akcionim planom za period od 2024 - 2026. godine, kojim se pozivaju građani, naučna i stručna javnost, naučno-istraživačke ustanove i ustanove visokog obrazovanja, organi državne uprave, lokalne zajednice, privredni subjekti, privredna udruženja, nevladine organizacije, udruženja građana i svi zainteresovani subjekti da daju svoje primjedbe, predloge i sugestije u periodu od 17. oktobra do 6. novembra 2023. godine. U okviru javne rasprave o nacrtu Programa održan je okrugli sto (26. oktobra 2023. godine), gdje su predstavljeni akcioni plan i sama struktura nacrta Programa. Očekuje se da Vlada Crne Gore u decembru 2023. godine usvoji Program, a nakon toga će isti biti dostavljen i Evropskoj komisiji.

20. Pridruživanje CG jedinstvenom području plaćanja eurima - SEPA (Single Euro Payment Area)

Kompanija AARC- FWC (Irsko Belgijski konzorcijum) će pripremiti GAP analizu, kojim će biti konstatovane nekonzistentnosti postojeće regulative sa predlozima za izmjene propisa, u skladu sa SEPA zahtjevima (oblasti: platni promet, AML propisi, poreski propisi, itd). Nakon GAP Analize (decembar 2023), neophodno je odmah pristupiti izmjeni zakona, u skladu sa EU zahtjevima, kao i pripremi aplikacije za ulazak u SEPA-u (plan CBCG-a je decembar 2024). Takođe, CBCG je predložila naredne korake Vlade, i to:

- ✓ “Formiranje Nacionalnog Komiteta za platni promet koji bi se bavio koordinacijom izmjene zakonskih rješenja u skladu sa SEPA zahtjevima i izradom aplikacije za ulazak Crne Gore u SEPA-u.
- ✓ Koordinacija sa Skupštinom Crne Gore da se izmjene zakona u skladu sa SEPA zahtjevima tretiraju kao nacionalni prioritet (Skupština Gruzije u jednom danu usvojila paket od 14 zakona potrebnih za SEPA aplikaciju).
- ✓ Snažno lobiranje crnogorske Misije u Briselu i Ministarstva evropskih poslova za podršku ovoj inicijativi prema EPC-u, DGNEAR-u, DG ECFIN-u, DG FISMA”.

21. Donošenje FINTECH strategije

U saradnji sa CBCG, angažovan je inostrani ekspert, koji je pripremio Nacrt FINTECH strategije. Međutim, nisu definisana ključna pitanja koja se, između ostalog, odnose na identifikaciju institucije koja će koordinisati cjelokupnim procesom donošenja i implementacije Strategije (u strategiji je navedeno da će biti Kabinet premijera). Takođe, neophodno je objavljivanje Nacrta Strategije na javnu raspravu i dobijanje mišljenja nadležnih institucija.

OCJENA STANJA I PREDLOG MJERA

U odnosu na zaduženje da svi ministri, u roku od 10 dana, pripreme i Vladi na razmatranje dostave presjek zatečenog stanja u svojim resorima na dan 31. oktobar 2023. godine, i u skladu s tim pripreme ocjenu stanja i predlog mjera, ukazujemo sljedeće:

U DIREKTORATU ZA DRŽAVNI BUDŽET I DIREKTORATU DRŽAVNOG TREZORA sve aktivnosti se obavljaju u kontinuitetu.

U DIREKTORATU ZA EKONOMSKO FINANSIJSKI SISTEM, jedan od prioriteta je usvajanje Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Centralnoj banci Crne Gore, koji se nalazi u skupštinskoj proceduri. Predlog zakona je usvojila Vlada, na sjednici od 08.06.2023. godine i isti je dostavljen Skupštini 16.06.2023, na dalju proceduru. Članom 35 Predloga zakona predloženo je povratno dejstvo odredbe člana 68 stav 4 ovog zakona, odnosno da se primjenjuje na nerealizovane revalorizacione gubitke za finansijska sredstva koja se mjere po fer vrijednosti kroz ostali ukupan rezultat iskazan za 2022. godinu, te je shodno tome potrebno utvrditi javni interes za povratno dejstvo navedene zakonske odredbe.

Ključni problem zbog kojeg je neophodno usvojiti ovaj Predlog zakona u najkraćem mogućem roku je da se izbjegne izdvajanje iz Budžeta Crne Gore, u iznosu od 38 mil. eura. Naime, od februara 2022. godine (sa početkom dešavanja u Ukrajini) sva svjetska tržišta, uključujući i finansijsko tržište, doživjela su cjenovne promjene velikih razmjera u jako kratkom roku. S tim u vezi, zabilježene su enormne promjene cijena HoV, u kombinaciji sa rastućom inflacijom u EU zoni. Uslijed toga, u Centralnoj banci su računovodstveno evidentirani nerealizovani gubici koji su na kraju 2022. godine iznosili 48.162.906,00 eura.

Tokom 2022. godine, CBCG je uradila niz analiza koje su se ticale uticaja tržišnih dešavanja na portfolio, kao i šta je najoptimalnije uraditi u takvoj situaciji, osim postepenog spuštanja nivoa duracije koje je započeto od oktobra 2021. godine. Analize su pokazale da nije došlo do uvećanja rizika likvidnosti i sigurnosti postojećih portfolija, a prodajom hartija bi se nepotrebno realizovali gubici i tako iz kalkulativne kategorije prenijeli u ostvarenu.

U konsultacijama sa MMF-om se došlo do odgovora koji upućuje da usljed nerealizovanih gubitaka ne bi trebalo da dođe do pokretanja klauzule dokapitalizacije. Dodatne analize na nivou banke, razmjena mišljenja sa drugim centralnim bankama, kao i niz konsultacija sa eksternim revizorom, su ukazale da je rješenje u

prilagođavanju zakonske norme u Zakonu o CBCG koja nalaže da se nerealizovani gubici pokrivaju iz opštih rezervi, a ukoliko one nisu dovoljne treba da se uveća kapital banke, tj. da se izvrši dokapitalizacija na način što će Vlada da izvrši uplatu nedostajućih sredstava na račun CBCG.

Imajući u vidu navedeno, CBCG je kao najcjelishodnije i najpotpunije rješenje, predložila da se u Zakonu izvrše neophodne izmjene da ne bi došlo do aktiviranja dokapitalizacije uslijed nerealizovanih gubitaka, posebno iz razloga što je ovo promjenjiva kategorija, koja ne dotiče likvidnost banke, a sa protokom vremena ima i opadajući trend.

Nadalje, usvajanje Predloga Zakona o izmjeni i dopunama Zakona o igrama na sreću je, takođe, u skupštinskoj proceduri. U odnosu na važeće zakonsko rješenje (Zakon o igrama na sreću), izmjenama i dopunama će se preciznije definisati odredbe koje se odnose na internet (on-line) klađenje. Ovim propisom uvažavaju se međunarodna praksa i trendovi u dijelu priređivanja igara na sreću preko interneta. Predloženim propisom se definišu koncesione naknade prema vrsti igara na sreću koje se priređuju putem interneta. Očekuje se da primjena predloženih normi doprinese prihodnoj strani Budžeta odmah nakon usvajanja.

Takođe, u toku su dva tenderska postupka. Jedan se odnosi na zakonsku obavezu uspostavljanja kontinuiranog audio-video nadzora u kazinima (koji će biti povezan sa sistemom nadležnog organa – Uprave za igre na sreću). Drugi postupak se odnosi na pomenute izmjene i dopune u dijelu online priređivanja igara na sreću. Konkretno, radi se o proceduri uspostavljanja/unapređenja sistema online nadzora (nadzora nad online klađenjem).

U saradnji sa pravnim zastupnicima Crne Gore, u toku su aktivnosti povodom arbitražnog postupka koji su dr Duško Knežević, "Atlas Capital Holding" DOO i "Meljine Complex" DOO pokrenuli protiv Crne Gore. Naime, advokatska kancelarija Inca (28. avgusta 2019. godine), a potom advokatska kancelarija WilmerHale (24. avgusta 2020, 01. decembra 2020, te 10. februara 2021. godine) je, u ime i za račun Duška Kneževića, "Atlas Capital Holding" DOO i "Meljine Complex" DOO, dostavila Vladi Crne Gore obavještenje o postojanju spora u skladu sa članom 9(1) Dvostranog sporazuma o zaštiti stranih direktnih ulaganja potpisanog između Kipra i Crne Gore (u daljem tekstu: BIT), navodeći da šteta koju je pretrpio zbog postupanja institucija (Vlada Crne Gore i Centralna banka Crne Gore), i pojedinica iz Crne Gore prema njemu, kao investitoru iznosi 500 miliona EUR, kao i da će "detaljniji prikaz štete" biti dostavljen nakon što "Crna Gora prizna odgovornost za naknadu iste". S tim u vezi, 31. maja 2021. godine ministar finansija i socijalnog staranja je potpisao je Ugovor o pravnom zastupanju Crne Gore sa advokatskom kancelarijom Four Knights LLC. Vlada Crne Gore je, na sjednici od 08.07.2022. godine, dala saglasnost za imenovanje Bernarda Sepulveda Amora za arbitra Crne Gore, a strane su i dogovorile oko rokova i mehanizama za izbor predsjednika Tribunala, te su u toku pregovori između pravnih zastupnika obje Strane oko izbora predsjednika Tribunala.

U ovom direktoratu započete su aktivnosti koje nijesu planirane Programom rada Vlade i PPCG-om, i to:

- Izrada nacрта Zakona o digitalnoj imovini (u saradnji sa Centralnom bankom Crne Gore i Komisijom za tržište kapitala)
- Izrada Predloga Zakona o Crnogorskoj razvojnoj banci (ukoliko se odluči da se Investiciono razvojni fond - IRF transformiše u razvojnu banku) ili Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o IRF-a, kako bi se implementirale odredbe Uredbe o osiguranju izvoza od netržišnih rizika
- Koordinacija i učešće u izradi OECD dokumenta "Konkurentnost Jugoistočne Evrope 2024", dimenzija "Access to finance"
- Objedinjavanje inspekcija, odnosno povratak inspekcije za igre na sreću u Upravu za igre na sreću,
- Analiza i kontrola izvještaja o sprovedenoj analizi efekata propisa (RIA); Davanje mišljenja o relevantnosti zakona i drugih propisa i usklađenosti sa standardima izrade analize efekata propisa.
- Priprema Izvještaja o kvalitetu primjene analize uticaja propisa (RIA) u Crnoj Gori za 2023. godinu za Vladu.
- Realizacija aktivnosti koja ima za cilj da sve RIA-e budu javno dostupne na portalu e-uprave;
- Saradnja sa Skupštinom po pitanju jačanja kapaciteta za pripremu RIA-e.
- Saradnja sa Zajednicom opština
- Saradnja sa SIGMA-om
- Monitoring na lokalnom nivou
- Elektronski RIA-a obrazac

- Organizovanje obuka
- Kreditni rejting/Izveštaji međunarodnih organizacija
- Prolječna/jesenja analiza makroekonomskih kretanja i strukturnih reformi – 2024. godine

U DIREKTORATU ZA CENTRALNU HARMONIZACIJU I RAZVOJ UNUTRAŠNJIH KONTROLA, u oblasti Upravljanje, unutrašnje kontrole i unutrašnja revizija, Ministarstvo je u proteklom periodu kontinuirano i posvećeno radilo na unaprjeđenju sistema upravljanja, unutrašnjih kontrola i unutrašnje revizije u javnom sektoru. Kad je u pitanju normativni okvir, do kraja II kvartala 2023. godine su finalizovane aktivnosti na novom i kvalitetnijem zakonskom rješenju – Zakonu o unutrašnjim kontrolama i unutrašnjoj reviziji, a sve u cilju dodatnog usklađivanja sa preporukama SIGMA-e i Evropske komisije u oblastima koje se odnose na principe upravljanja, unutrašnju kontrolu, upravljačku odgovornost i usklađivanja sa novim Globalnim standardima interne revizije (IIA). Predlog Zakona sa svim dobijenim saglasnostima relevantnih nacionalnih institucija je u julu 2023. godine upućen Evropskoj komisiji na mišljenje koje očekujemo da ćemo dobiti do kraja novembra. Konsolidovani izvještaj o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru Crne Gore za 2022. godinu usvojen je na sjednici Vlade Crne Gore od 30.06. 2023. godine.

U periodu od 1. januara 2023. do kraja oktobra 2023. godine, službenici Ministarstva su sproveli brojne aktivnosti usmjerene na institucionalno jačanje i razvoj upravljanja, unutrašnjih kontrola i unutrašnje revizije, U okviru programa bilateralne saradnje koju Ministarstvo finansija ima sa Ministarstvom finansija Holandije planirano je da se 29. novembra 2023. godine održi Konferencija o upravljačkoj odgovornosti. Cilj Konferencije je podizanje svijesti o značaju implementacije ovog koncepta u Crnoj Gori, s obzirom da je u Izvještaju o napretku Crne Gore za 2022. godinu data preporuka da je potrebno jačati upravljačku odgovornost u javnoj upravi. Takođe, jedno od završnih mjerila iz pregovaračkog poglavlja 32 - Finansijski nadzor odnosi se na jačanje upravljačke odgovornosti u javnom sektoru.

Prioriteti u narednom periodu:

U narednom periodu planirano je donošenje podzakonskih akata u skladu sa novim Zakonom o unutrašnjim kontrolama i unutrašnjoj reviziji u javnom sektoru: Pravilnik o sadržaju godišnjeg izvještaja o unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru, Pravilnik o metodologiji za samoocjenu unutrašnjih kontrola i Pravilnik o metodologiji za provjeru usaglašenosti i kvaliteta uspostavljenih unutrašnjih kontrola; Pravilnik o metodologiji rada unutrašnje revizije u javnom sektoru; Pravilnik o metodologiji sagledavanja kvaliteta rada unutrašnje revizije u javnom sektoru; Pravilnik o programu obuke i načinu polaganja ispita za sticanje sertifikata unutrašnjeg revizora u javnom sektoru; Pravilnik o posebnom programu profesionalnog usavršavanja unutrašnjih revizora u javnom sektoru; Pravilnik o načinu vođenja i sadržaju registara iz oblasti unutrašnje revizije u javnom sektoru; Pravilnik o sadržaju godišnjeg izvještaja o radu unutrašnje revizije i izvršenju godišnjeg plana unutrašnje revizije.

Takođe, za naredni period su planirane i sljedeće aktivnosti:

- Kadrovske popunjavanje jedinica za unutrašnju reviziju;
- Nastavak sertifikacije unutrašnjih revizora;
- Kontinuirano profesionalno usavršavanje raspoređenih unutrašnjih revizora;
- Bolja implementacija Standarda koji se odnose na Program obezbjeđenja i unapređenja kvaliteta (obavljanje periodičnih samoocjena i obavljanje eksterne ocjene kvaliteta rada unutrašnje revizije).

U oblasti Računovodstvo i revizija, Ministarstvo je u 2023. godini intenziviralo saradnju sa renomiranim partnerima u oblasti računovodstva i revizije kako na lokalnom tako i na regionalnom i međunarodnom nivou. Sa Svjetskom bankom je uspostavljena značajna saradnja u ovim oblastima i pokrenut je postupak ocjene poštovanja standarda i kodeksa za oblasti računovodstvo i revizija (ROSC A&A). Eksperti Svjetske banke imali 2 misije u Crnoj Gori i krajem oktobra su nam dostavili prvi Nacrt Izvještaja i zaključaka na davanje komentara.

Posljednja ovakva ocjena i izvještaj Svjetske banke za Crnu Goru datiraju još iz 2007. godine.

Identifikovane su određene slabosti važećeg Zakona o reviziji i započete su aktivnosti na izmjenama i dopunama ovog zakona. U saradnji sa ekspertima Svjetske banke, tokom ljeta je urađena analiza usklađenosti Zakona o reviziji i Zakona o računovodstvu sa relevantnim EU direktivama i regulativom i identifikovani segmenti zakona koji zahtijevaju izmjene i dodatno usaglašavanje sa prethodno pomenutom regulativom.

Dodatno, zaključci i preporuke iz konačnog ROSC A&A izvještaja će biti jako važan input za finalizaciju izmjena i dopuna Zakona o reviziji ali i iniciranje izmjena i dopuna Zakona o računovodstvu.

Na početku 2023. godine (ali i 2 godine unazad) sistem nadzora nad revizijom je bio potpuno nefunkcionalan (Savjet za reviziju nije bio uspostavljen i sva sistematizovana radna mjesta u Direkciji za nadzor nad revizijom su bila upražnjena). Problematizovano je ovo pitanje i inicirane aktivnosti na uspostavljanju prethodno pomenutog sistema nadzora. U ovom kontekstu, u februaru 2023. godine je imenovan Savjet za reviziju koji funkcioniše u punom kapacitetu i igra značajnu ulogu na unaprjeđenju revizorske prakse u Crnoj Gori i monitoringu sprovođenja nadzora nad društvima za reviziju i ovlašćenim revizorima kao jedna od komponenti sistema nadzora. Takođe, Direkcija za nadzor nad revizijom je operacionalizovana i stavljena u funkciju kroz zapošljavanje ovlašćenih službenih lica, donošenje Plana kontrola, sprovođenje dodatne edukacije i obuka (dio obuka je realizovan u saradnji sa ekspertima SB dok sam dio obuka organizovao u saradnji sa Institutom sertifikovanih računovođa Crne Gore) i u konačnom započinjanje sprovođenja kontrola nad društvima za reviziju. Kao rezultat saradnje sa Svjetskom bankom, predstavnici Savjeta za reviziju i glavno ovlašćeno službeno lice u Direkciji za nadzor nad revizijom su već u 3 navrata bili učesnici događaja u okviru Programa REPARIS, a koji je usmjeren na unaprjeđenje sistema osiguranja kvaliteta revizije, razmjenu iskustava i nalaza iz provjera eksternih revizija i ostvarivanje bolje saradnje između tijela za nadzor nad revizijom u regionu ali i na nivou EU. Načelno je dogovorena jedna misija eksperata Svjetske banke iz oblasti nadzora nad revizijom koji bi tokom novembra trebalo da organizuju posjetu Crnoj Gori u cilju pružanja pomoći našim ovlašćenim službenim licima kroz održavanje obuka i treninga i izrade uputstva/metodologije za sprovođenje kontrola.

Takođe, održani su razgovori sa Međunarodnim forumom nezavisnih regulatora u oblasti revizije (IFIAR) sa ciljem iniciranja procedure ispunjavanja uslova da postanemo punopravni član ovog renomiranog globalnog profesionalnog tijela.

Potpisan je Sporazum o saradnji između Ministarstva finansija i Instituta sertifikovanih računovođa Crne Gore u cilju unaprjeđenja kvaliteta finansijskog izvještavanja kroz usavršavanje znanja i vještina, odnosno promociju i adekvatniju regulaciju pravnog i privrednog ambijenta.

Prioriteti u narednom periodu:

- Donošenje izmjena i dopuna Zakona o reviziji;
- Donošenje izmjena i dopuna Zakona o računovodstvu;
- Jačanje kapaciteta i funkcije sistema za nadzor nad revizijom kroz dodatno zapošljavanje, sprovođenje specifičnih obuka/treninga i povećanje broja sprovedenih kontrola društava za reviziju i ovlašćenih revizora;
- Uspostavljanje efikasnog sistema nadzora nad sprovođenjem Zakona o računovodstvu i podzakonskih akata u ovoj oblasti.

U oblasti procjena, monitoring i izvještavanje o fiskalnim rizicima privrednih društava u većinskom vlasništvu države, u skladu sa Programom ekonomskih reformi za Crnu Goru za period 2023-2025. godine i u odnosu na prioritetsnu reformsku mjeru „Unaprjeđenje upravljanja privrednim društvima u većinskom vlasništvu države“, Ministarstvo je u prvoj polovini tekuće godine preduzelo značajne aktivnosti u cilju unaprjeđenja upravljanja privrednim društvima u većinskom vlasništvu države putem uspostavljanja funkcionalnog sistema monitoringa, planiranja, izvještavanja i sprovođenja nadzora nad radom ovih privrednih društava.

- Formirana je Međuresorna radna grupa čiji je fokus na pripremi Analize regulatornog okvira za poslovanje privrednih društava u većinskom vlasništvu države i aktivnosti ove RG su u toku sa intencijom da budu finalizovane do kraja tekuće godine. Takođe, aktivnosti koje treba da budu sprovedene obuhvataju i sljedeće: definisanje strateškog okvira za upravljanje privrednim društvima u većinskom vlasništvu Crne Gore, izrada uporedne analize regulatornog okvira za nadzor nad poslovanjem privrednih društava koja su u većinskom vlasništvu država članica Evropske unije; priprema analize za određivanje kriterijuma za izbor članova organa upravljanja privrednih društava u većinskom vlasništvu države.

- Preduzete su aktivnosti na prikupljanju podataka za potrebe izrade registra državnih preduzeća sa svim neophodnim i relevantnim informacijama, a sve u cilju stvaranja baze za efikasnije izvještavanje o fiskalnim rizicima koji bi poboljšali transparentnost kao i nadzornu i kontrolnu funkciju Vlade Crne Gore u ovoj oblasti.
- Uspostavili smo sljedeće interne evidencije: registar državnih preduzeća u većinskom državnom vlasništvu, registar članova odbora direktora i izvršnih direktora u državnim preduzećima, registar članova revizorskih odbora u državnim preduzećima.
- Značajno smo ojačali kapacitete Direkcije za fiskalne rizike državnih kompanija angažovanjem 2 nova službenika (sad ih je ukupno 4 u odnosu na 2 iz prošle godine) i kroz organizovanje specijalizovanih obuka za procjenu, monitoring i izvještavanje o fiskalnim rizicima koji proizilaze iz poslovanja ovih privrednih subjekata. Dio obuka je realizovan u saradnji sa ekspertima MMF-a dok sam dio obuka organizovao u saradnji sa Institutom sertifikovanih računovođa Crne Gore.
- Tokom perioda januar-oktobar 2023. godine završene su ekonomsko-finansijske analize za ukupno 20 državnih preduzeća i u toku je sprovođenje analiza za ostala privredna društva u većinskom državnom vlasništvu. Predmetne analize se sprovode po metodologiji i u skladu sa pragovima rizika definisanim u saradnji sa Međunarodnim monetarnim fondom a na osnovu platforme za određivanje finansijskog zdravlja preduzeća „SOEHCT“ (State-Owned Enterprises Health Check Tool). Plan je da nakon završenih analiza za sva privredna društva u većinskom državnom vlasništvu, izradimo sveobuhvatnu informaciju o finansijskom stanju u ovim društvima i pregledom fiskalnih rizika i istu dostavimo Vladi Crne Gore. U konačnom, cilj je da uspostavimo pouzdanu bazu podataka i efikasan sistem procjene i praćenja fiskalnih rizika privrednih društava u većinskom vlasništvu države.
- U saradnji sa ekspertima MMF-a pripremljen je nacrt Izjave o fiskalnim rizicima koja bi u narednom periodu, nakon finalizovanja dokumenta, trebala da bude sastavni dio Zakona o budžetu.

Prioriteti u narednom periodu:

- Finalizovanje aktivnosti na izradi Analize regulatornog okvira za poslovanje privrednih društava u većinskom vlasništvu države;
- Definisane strateškog okvira za upravljanje privrednim društvima u većinskom vlasništvu Crne Gore;
- Izrada uporedne analize regulatornog okvira za nadzor nad poslovanjem privrednih društava koja su u većinskom vlasništvu država članica Evropske unije;
- Izrada podzakonskog akta kojim će biti definisani kriterijumi za izbor članova odbora direktora u državnim preduzećima;
- Davanje predloga za izmjenu/dopunu postojećih zakona ili davanje predloga za donošenje novog zakonskog rješenja koje bi uređivalo poslovanje državnih preduzeća;
- Uspostavljanje javnog registra privrednih društava u većinskom državnom vlasništvu;
- Uspostavljanje efikasnog sistema procjene, monitoringa i izvještavanja o finansijskom stanju i fiskalnim rizicima privrednih društava u većinskom državnom vlasništvu;
- Finalizovanje Izjave o fiskalnim rizicima;
- Jačanje administrativnih kapaciteta Direkcije za fiskalne rizike državnih kompanija.

U DIREKTORAT ZA POLITIKU JAVNIH NABAVKI, pregled najznačajnijih aktivnosti je:

- Usvojen Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o javnim nabavkama ("Sl. list CG", br. 074/19, 003/23, 011/23);
- Donešena prateća podzakonska regulativa od ukupno 22 akta. Zakon i kompletna podzakonska regulativa dostupni su na sljedećem linku: <https://ujn.gov.me/>
- Dalje unapređivanje funkcionalnosti elektronskog sistema javnih nabavki i njegova interoperabilnost sa registrima državne uprave - završeno je povezivanje CEJN-a sa elektronskom evidencijom Uprave prihoda i carina;
- Održano je pet obuka gdje je obučeno 241 polaznik. U saradnji sa Upravom za ljudske resurse održane su 4 obuke gdje je obučeno 97 polaznika;
- Uz podršku SIGMA-e Direktor je organizovao dvije specijalističke obuke na teme centralizovanih nabavki i nabavki u oblasti energetike, koje je pohađalo 52 službenika;
- Organizovana su tri roka za polaganje stručnog ispita za rad na poslovima javnih nabavki, koji je položilo 27 kandidata;

- Usvojen Akcioni plan za 2023. godinu Strategije unapređenja politike javnih nabavki i javno-privatnog partnerstva u Crnoj Gori za period 2021-2025. godina;
- U okviru politika javno-privatnog partnerstva u primjeni je Zakon o javno-privatnom partnerstvu ("Sl. list CG", broj: 73/19), uz prateću podzakonsku regulativu (6 akata);
- U cilju jačanja institucionalnih kapaciteta relevantnih institucija kontinuirano se organizuju obuke na temu javno-privatnog partnerstva. U junu 2023. godine održana je obuka na temu 'Smjernice za identifikaciju JPP projekata', u organizaciji Agencije za investicije Crne Gore, uz podršku SIGMA/OECD. U okviru studijske posjete, u oktobru 2023. godine, službenicima Ministarstva finansija prenijeta su iskustva Letonije, Estonije i Litvanije u unapređenju ove oblasti;
- U dijelu saradnje sa međunarodnim organizacijama pripremljen je niz propratnih materijala u funkciji boljeg razumijevanja zakonske i podzakonske regulative, kao i podsticanja saradnje javnih i privatnih institucija - "Policy paper" (saradnja sa EBRD-om); Priručnik za identifikaciju i pripremu projekata javno-privatnog partnerstva (projekat IPA 2014);

Prioriteti u narednom periodu u ovom direktoratu:

1. Zatvaranje pregovaračkog poglavlja 5 – Javne nabavke, uvažavajući ocjene koje je ovo Poglavlje dobilo u prethodna dva Izvještaja Evropske komisije o Crnoj Gori;
2. Nastavak unaprjeđenja elektronskog sistema javnih nabavki, u smislu uvođenja dodatnih funkcionalnosti i povezivanja sa ostalim relevantnim elektronskim sistemima i registrima u zemlji (u saradnji sa Ministarstvom pravde, Agencijom za sprečavanje korupcije i Agencijom za konkurenciju);
3. Monitoring sistema javnih nabavki, proširivanje opsega monitoringa radi dobijanja kvalitetne analize indikatora uspješnosti sistema i predloga prioriternih aspekta sistema koje treba unaprijediti;
4. Uspostavljanje veće efikasnosti sistema javnih nabavki, kroz kontinuirano stručno usavršavanje lica zaposlenih na poslovima javnih nabavki, izradu potrebne tehničke literature i unapređenje elektronskog sistema javnih nabavki;
5. Analiza podzakonske regulative u oblasti javno-privatnog partnerstva sa ciljem da se troškovi i procedure svedu na zakonski minimum, čime bi se dodatno pokazala otvorenost i spremnost za dalji zajednički rad sa privatnim sektorom;
6. Kontinuiran rad na promovisanju JPP-a kao optimalnog modela za rast broja kvalitetnih infrastrukturnih poduhvata, kao i manjih funkcionalno i ekonomski značajnih projekata: jačanje saradnje sa međunarodnim institucijama; edukacija zaposlenih na državnom i lokalnom nivou; okrugli stolovi.

U DIREKTORATU ZA PORESKE I CARINSKI SISTEM, u toku je priprema Nacrta Uredbe o Carinskoj tarifi za 2024. godinu, koja je po Programu rada Vlade Crne Gore planirana za IV kvartal tekuće godine. Ovom uredbom će se izvršiti usaglašavanje nomenklature carinske tarife sa Kombinovanom nomenklaturom EU, koja se mijenja na godišnjem nivou.

Nadalje, u toku je priprema Nacrta Uredbe o slobodnim carinskim prodavnicama, čije usvajanje se planira za IV kvartal tekuće godine. Usvajanjem novog Carinskog zakona 30. jula 2022. godine, u odnosu na važeću Uredbu o slobodnim carinskim prodavnicama („Službeni list CG“, br. 19/14) javila se potreba za donošenjem nove uredbe čime će se dodatno unaprijediti postojeći regulatorni okvir u oblasti otvaranja i način poslovanja slobodnih carinskih prodavnica.

U toku je usklađivanje teksta Predloga zakona o registraciji privrednih i drugih subjekata sa Sekretarijatom za zakonodavstvo. Postupak registracije privrednih subjekata predstavlja jedan od najvažnijih segmenata poslovnog ambijenta i ključnih indikatora za praćenje konkurentnosti zemlje. Jednostavan i brz registracioni postupak utiče na stvaranje povoljnog poslovnog okruženja i dobre investicione klime. Dosadašnji pravni okvir koji je regulisao ovu oblast nije na pravi način reflektovao značaj registracionog postupka. Ovim zakonom takođe postavljeni su svi preduslovi za potpunu elektronsku registraciju privrednih i drugih subjekata koja je propisana kao jedna od strukturnih mjera Programa ekonomskih reformi za 2022-2024. godinu.

Utvrđivanje predloga Zakona o ratifikaciji Konvencije o zajedničkom tranzitnom postupku Programom rada Vlade za 2023. godinu predviđeno je za II kvartal. Međutim, zbog odlaganja implementacije Novog

klompjuterizovanog tranzitnog sistema-NCTS na nacionalnom nivou, ratifikacija Konvencije će se odložiti za narednu godinu. Očekuje se da primjena NCTS-a na nacionalnom nivou otpočne u novembru 2023. godine.

Utvrđivanje predloga Zakona o ratifikaciji Konvencije o olakšavanju trgovine robom, Programom rada Vlade za 2023.godinu predviđeno je za II kvartal. Međutim, zbog odlaganja implementacije Novog klompjuterizovanog tranzitnog sistema-NCTS na nacionalnom nivou, ratifikacija Konvencije će se odložiti za narednu godinu. Očekuje se da primjena NCTS-a na nacionalnom nivou otpočne u novembru 2023. godine.

Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na ugljovodonike je upućen Skupštini Crne Gore 30. decembra 2022. godine radi donošenja, i trenutno se nalazi u skupštinskoj proceduri.

U toku su pripreme Nacrta zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica, kojim će se između ostalog proširiti poreski obuhvat i unaprijediti važeća zakonska rješenja koja su u praksi izazivala određene nedoumice kod poreskih obveznika.

1. Sporazum između Crne Gore i Republike Češke o otklanjanju dvostrukog oporezivanja u odnosu na poreze na dohodak i sprječavanju poreske evazije i izbjegavanja

Krajem oktobra tekuće godine, elektronskim putem su finalizovani tekstovi Sporazuma na engleskom i crnogorskom jeziku, a sve u cilju pripreme alternativnih neophodnih za potpisivanje navedenog Sporazuma.

Isti su proslijeđeni Ministarstvu vanjskih poslova koje je u obavezi da, shodno Zaključku Vlade (broj 04-704/2 od 3. marta 2022. godine), sa nadležnim organima Republike Češke postigne dogovor o vremenu i mjestu potpisivanja navedenog Sporazuma, kao i o nivou potpisnika.

2. Sporazum između Vlade Crne Gore i Vlade Gruzije o otklanjanju dvostrukog oporezivanja u odnosu na poreze na dohodak i na imovinu i sprječavanju poreske evazije i izbjegavanja

Izveštaj o rezultatima prve runde pregovora usvojila je Vlada Crne Gore na sjednici od 27. oktobra 2023. godine (Zaključak broj: 07-040/23-4657/4 od 27.10.2023 godine). Ovo ministarstvo je elektronskim putem obavijestilo delegaciju Gruzije o prihvatanju njihovih predloga u vezi otvorenih pitanja koje se odnose na visinu poreske stope za dividende, kamate i autorske naknade. Nakon dogovora sa delegacijom Gruzije o načinu parafiranja konačnog teksta Sporazuma, odnosno da li će isti biti razmijenjeni elektronskim ili diplomatskim putem, ovo ministarstvo je u obavezi da pripremi izvještaj o drugoj rundi pregovora.

3. Ugovor između Vlade Crne Gore i Vlade Knjaževine Andora o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja i sprječavanju izbjegavanja plaćanja poreza na dohodak i na imovinu

Dogovoreno je da se prva runda pregovora u vezi zaključivanja navedenog ugovora održi u Andori, početkom januara 2024. godine.

4. Aktivnosti u vezi implementacije Akcija iz paketa BEPS mjera (14 akcija)

Country-by-country izvještavanje, Unaprijeđenje mehanizama za rješavanje sporova između nadležnih organa država ugovornica, implementacija dvostupnog rješavanja poreskih izazova proisteklih iz digitalizacije ekonomija (Pilar I i Pilar II). U vezi navedenih BEPS akcija, ovo ministarstvo je u obavezi da: priprema Informacije za Vladu o potrebi potpisivanja određenih multilateralnih instrumenata, popunjava Upitnike na godišnjem nivou, izradi smjernice i uputstva, održava online sastanke sa ekspertima iz OECD-a (na nedjeljnoj osnovi).

U **Direkciji za drugostepeni poreski i carinski postupak**, u periodu od 01.01.2023.godine zaključno sa 31.10.2023.godine direkcija za drugostepeni poreski i carinski postupak zaprimila je 1044 predmeta, od kojih

se 523 predmeta odnosi na nove žalbe, dok 521 se odnosi na predmete iz ponovljenih postupaka, kao i postupaka po presudi Upravnog suda Crne Gore.

Od ukupnog broja novih predmeta ova direkcija je u 278 predmeta donijela rješenja kojim se žalbe odbijaju kao neosnovane, dok je u 131 predmetu usvojila žalbe i predmete vratila na ponovni postupak, a u 5 predmeta donijeto je mertorino rješenje, dok se ostali predmeti odnose na dopunu postupka, zahtjeve, neposredne žalbe i rješenja po tužbi.

Direkcija za carinski sistem i carinsku politiku:

- ✓ Novo carinsko zakonodavstvo (Carinski zakon („Službeni list CG“, br. 19/14)) i Uredba o bližem načinu sprovođenja carinskih postupaka i carinskih formalnosti („Službeni list Crne Gore“, br. 26/23 i 97/23) je u najvećem obimu usaglašeno sa relevantnom evropskom regulativom. Donošenje preostalih podzakonskih akata, kao što je Uredba o uslovima i postupku za ostvarivanje prava na oslobođenje od plaćanja carine se planira za 2024. godinu.
- ✓ Odlukom Vlade Crne Gore obrazovan je Savjet za trgovinske olakšice („Službeni list CG“, br.57/23) kao međuagencijsko tijelo nadležno za koordinaciju i praćenje realizacije aktivnosti i projekata iz oblasti trgovinskih olakšica. Puna implementacija odredbi STO Sporazuma o trgovinskim olakšicama je u skladu sa ključnim razvojnim ambicijama Vlade i predviđa međunarodno usaglašeni set mjera za unapređenje transparentnosti, olakšanje kretanja i carinjenja roba, promovisanje efektivne saradnje između carinskih i drugih organa i privatnog sektora po pitanjima trgovinskih olakšica.
- ✓ U narednom periodu potrebno je intenzivirati aktivnosti Savjeta za trgovinske olakšice u dijelu praćenja i usmjeravanja implementacije projekata i mjera za smanjenje troškova i vremena za obavljanje procedura u prekograničnoj trgovini. Poseban akcenat treba staviti na nadzor nad implementacijom Jednošalterskog sistema u prekograničnoj trgovini (single window). Uspostavljanje ovog sistema se finansira iz kreditnog aranžmana sa Svjetskom bankom u iznosu od oko 5 miliona eura.
- ✓ Takođe, u planu je i priprema novog strateškog okvira u oblasti trgovinskih olakšica.

U Direkciji za poreski sistem i poresku politiku:

- ✓ U dijelu koji se odnosi na direktno oporezivanje, Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dobit pravnih lica („Službeni list CG“, broj 146/21), izvršeno je usklađivanje sa Direktivom Savjeta 2011/96/EU o zajedničkom sistemu oporezivanja koji se primjenjuje na matična i zavisna društva iz država članica EU i Direktivom Savjeta EU 2003/49/EC o zajedničkom sistemu oporezivanja isplata kamata i autorskih naknada između povezanih društava iz država članica EU. Preostalo je usklađivanje Zakona o porezu na dobit pravnih lica sa Direktivom Savjeta 2009/133/EC o zajedničkom sistemu oporezivanja koji se primjenjuje na spajanja, podjele, djelimične podjele, prijenose imovine i zamjene dionica društava iz različitih država članica te na prijenos sjedišta SE-a ili SCE-a iz jedne države članice u drugu, čije donošenje je planirano za IV kvartal 2023. godine, sa primjenom od dana pristupanja Crne Gore EU,
- ✓ U smislu oporezivanja dohotka fizičkih lica radiće se na pripremi izmjena i dopuna Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica, kojim će između ostalog biti proširen poreski obuhvat,
- ✓ Kada su u pitanju međunarodne aktivnosti, intenziviraće se aktivnosti koje se odnose na zaključivanje novih ugovora o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja i revidiranja onih ugovor koje je zaključila SFRJ, SRJ i SCG uzimajući u obzir izmijenjenu poresku regulativu. Takođe, intenziviraće se aktivnosti u vezi implementacije svih BEPS mjera.

DIREKTORAT ZA UPRAVLJAČKU STRUKTURU

Crna Gora koristi IPA sredstva od 2007., a dostupna sredstva koriste se kroz sedmogodišnje periode (tzv. finansijske perspektive). U nadležnosti Direktorata je finansijsko upravljanje IPA programima koji se sprovode kroz model indirektnog upravljanja, a riječ je o jednogodišnjim akcionim programima koji su usmjereni na jačanje svih prioritetnih oblasti u pregovorima.

Presjek dostupnih i iskorištenih sredstava po finansijskim perspektivama dat je u nastavku:

Finansijska perspektiva	Dostupna sredstva	Iskorištena/Ugovorena sredstva	Napomena
IPA I	26,9 miliona	20 miliona	Programi su zatvoreni
IPA II	153 miliona	139 miliona	Implementacija je u toku
IPA III	173 miliona	0	Pripreme za IPA III su u toku, a početak implementacije se očekuje tokom 2024., nakon što aktivnosti u dijelu uspostavljanja sistema i pozitivne ocjene od strane EK budu finalizovane

Pored redovnih aktivnosti u dijelu finansijskog upravljanja, aktivnosti Direktorata usmjere su i na finansijsko upravljanje programim direktne budžetske podrške i programima Unije. Naime, direktna budžetska podrška predstavlja specifičan vid podrške koji se odnosi na reformu u jednoj oblasti na nivou države, pa u tom smislu ključnu ulogu igra resorno ministarstvo za oblast za koju se dodjeljuje direktna budžetska podrška, a NAO/Direktorat imaju ključnu ulogu u slanju zahtjeva za sredstva prema EK i koordinaciji aktivnosti nakon priliva sredstava.

S tim u vezi, presjek dostupnih i iskorištenih sredstava direktne budžetske podrške, po finansijskim perspektivama dat je u nastavku:

Finansijska perspektiva	Dostupna sredstva	Iskorištena sredstva	Napomena
IPA II	75 miliona	68 miliona	Sredstva su bila usmjerena na integrisano upravljanje granicom, reformu javne uprave i borbu protiv COVID-a
IPA III	52,5 miliona	0	Sredstva su usmjerena na integrisano upravljanje granicom, reformu javne uprave, upravljanje finansijama i podršku energetskej krizi

Kada su u pitanju programi Unije u kojima učestvuju ministarstva, a za koje iz IPA instrumenta može biti djelimično refundirana plaćena godišnja kontribucija, koju je resorno ministarstvo u obavezi da plaća radi učešća u programima (npr. ERASMUS+, HORIZON, i sl.), Direktorat ima značajnu ulogu u procesu koordinacije aktivnosti u vezi refundacije sredstava u budžet Crne Gore. Poštujući značajne promjene na nivou državne uprave koje su se dešavale, intenzivirana je komunikacija sa resornim ministarstvima u vezi plaćenih godišnjih kontribucija za 2021., a sve u cilju refundacije cca. 0,5 miliona EUR sredstava u budžet CG. Važno je napomenuti da dinamika ove aktivnosti u mnogome zavisi od realizacije aktivnosti od strane resornih ministarstava.

Prioritetne obaveze:

1. Definisanje ovlašćenih lica za upravljanje IPA računima

Do sada je otvoreno ukupno 33 IPA računa, a na istima su raspoloživa sredstva u skladu sa potpisanim finansijskim sporazumima i pravilima potraživanja sredstava, imajući u vidu da se potpisivanjem Finansijskog sporazuma ne dobijaju sva sredstva odjednom. Preporuka EK jeste da postoje 4 ovlašćena lica za upravljanje IPA računima: NAO, generalni direktor ovog direktorata, ministar finansija i ranije je to bio generalni direktor Direktorata državnog trezora.

Trenutni status: Ovlašćenjem bivšeg ministra finansija br. 05-908/23-101/1 od 27/02/2023, date su ingerencije NAO i generalnoj direktorici za upravljanje IPA računima, a na bazi čega su pripremljeni i ovjereni kartoni deponovanih potpisa. S tim u vezi, ovlašćena su ukupno 3 lica za upravljanje IPA računima: bivši ministar finansija, NAO i generalna direktorica ovog direktorata.

Naredni koraci: Na ovjerenim kartonima su preostala 2 validna potpisa: NAO i generalna direktorica ovog direktorata. Nakon postizanja dogovora, poštujući nastale promjene, neopohodno je pristupiti izmjeni kartona

deponovanih potpisa i finansijskih identifikacionih obrazaca za sve IPA račune. Od izuzetne je važnosti imati na umu da svi prenosi sa IPA računa podliježu unaprijed propisanim rokovima, pa ne smije doći do kašnjenja u realizaciji prenosima.

2. Finalizacija zakonodavnog okvira

Nakon stupanja na snagu Uredbe, Direktorata je u obavezi da pripremi Predlog odluke o imenovanju lica odgovornih za vršenje indirektnog upravljanja pretprijetnim fondovima EU za finansijske perspektive IPA II i IPA III i istu dostavi Vladi na razmatranje i usvajanje. Dodatno, NAO i NIPAK će, na temelju navedene Uredbe, obezbijediti potpisivanje referentnih međuresornih (implementacionih i operativnih) sporazuma između IPA institucija zaduženih za sprovođenje programa prepoznatih kroz IPA III.

Pored institucija/tijela već akreditovanih ili predloženih za akreditaciju pod nadzorom NAO/Direktorata, trenutno se intenzivno radi na formiranju struktura za 2 IPA III operativna/višegodišnja programa za period 2024-2027 (za oblast zaštite životne sredine i oblast zapošljavanja i socijalnih politika). U najkraćem budućem periodu resorna ministarstva, nadležna za navedene oblasti, (koja su u IPA strukturi upravljačka tijela za ove programe) dostaviće NAO-u i NIPAKu predlog tijela koja će implementirati programe (posrednička tijela za upravljanja politikama i posrednička tijela za finansijsko upravljanje), uz posebnu analizu organizacionih i kadrovskih kapaciteta. NAO će dalje, uz podršku Direktorata, vršiti procjenu da li institucije, koje će biti predložene od strane resornih ministarstava (posebno nove institucije koje se uvode u sistem), zadovoljavaju kadrovske i organizacione uslove da obavljaju funkcije koje će im biti dodijeljene, nakon čega će se dostaviti Vladi na razmatranje konačan predlog strukture za navedene programe.

Osim navedenog, biće stavljena na snagu i prva zvanična verzija Priručnika o procedurama IPA III (1.0) koju će koristiti sve referentne IPA III institucije na nivou Vlade. Proceduru odobrava i na snagu stavlja NAO.

3. Aktivnosti na implementaciji IPARD programa

U novembru, NAO/Direktorata dostaviće EK zahtjev za produženje roka za korišćenje sredstava iz alokacije 2020 sa detaljnim Akcionim planom koji će biti praćen tokom 2024.

IPARD strukturu očekuje i akreditacija novih mjera EU podrške – Mjere 4 „Agro–ekološke-klimatske i mjere organske proizvodnje“ i Mjere 6 „Investicije u javnu ruralnu infrastrukturu“. Direktorata će pokrenuti raspisivanje javnog poziva u cilju angažovanja nezavisne revizorske kuće koja bi dala zvanično mišljenje na nivo ostvarenih kriterijuma koji su neophodni za početak implementacije u okviru ove mjere do sredine novembra.

Neophodno je obezbijediti nastavak sprovođenja započetih aktivnosti u dijelu pomoći aplikantima koji nemaju dovoljan početni kapital za realizaciju investicije (MF/MPŠV i IRF).

4. Obezbjedivanje preduslova shodno kojim će NAO uticati na kadrovska rješenja u IPA strukturi na pozicijama visoko-rukovodnog kadra

Potrebno je raspraviti i dodatno razraditi predlog koji je iznijet od strane Direktorata za upravljačku strukturu u 2023., a tiče se novog modela izdavanja mišljenja NAO na sva imenovanja visokog rukovodnog kadra na pozicijama unutar IPA strukture. Ovaj model predložen je kao dodatna garancija od strane NAO i Direktorata na predloge kadrovskih rješenja koja imaju direktan uticaj na funkcionisanje sistema uspostavljenog u okviru modela samostalnog upravljanja.

Budući da rad na IPA pozicijama zahtijeva obavezu dobrog poznavanja engleskog jezika, niz specifičnih znanja i konstantno stručno usavršavanje, te da stručnost kadra igra direktnu ulogu u svim procesima koji se tiču samostalnog upravljanja sredstvima od strane države-korisnice, neophodno je obezbijediti adekvatna imenovanja na ključnim IPA pozicijama. Predloženi model bi značio da NAO daje mišljenje o imenovanjima prije sjednica Kadrovske komisije i sjednica Vlade ili da NAO bude predložen za člana kadrovske komisije Vlade, kako bi se ispratile potrebe koje zahtijevaju EU kriterijumi u smislu snaženja kadrovskih kapaciteta.

5. Uspostavljanje politike informacione bezbjednosti na nivou IPA struktura shodno ISO standardu 27002

Direktorat će inicirati razgovore sa Ministarstvom javne uprave u cilju revizije Akcionog plana ISO 27002 o politici informacione sigurnosti, koji je izrađen 2021. za period 2021-2023. Ovo pitanje je značajno i za EK koja je sprovela reviziju u vezi sa standardima informacione bezbjednosti ISO 27002 IPARD programa. Shodno nastaloj situaciji sa Cyber napadom, planirane aktivnosti nisu realizovane, te će se, u najkraćem roku, pristupiti definisanju novog Odbora i operativnog tima za praćenje primjene politike ISO 27002 i izmjeni Akcionog plana za IPA tijela po ovom standardu. Vlada će biti informisana o istom.

6. Pripreme Pravilnika o sistematizaciji

Shodno Poslovniku o radu Vlade, u cilju zadržavanja efikasnog organizacionog kontrolnog okvira, uloga NAO/Direktorata je neizbježna u dijelu davanja mišljenja na pravilnike o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u svim ministarstvima u cilju provjere i očuvanja formiranih IPA tijela radi obezbjeđenja funkcionisanja uspostavljenog IPA sistema i postojanja dovoljnog broja kvalifikovanih službenika za IPA poslove. Predlozi pravilnika o sistematizaciji ministarstava ne mogu biti usvojeni na Vladi bez pozitivnog mišljenja NAO/Direktorata. To je garancija da sistem, akreditovan od EU, nije ugrožen i neće se desiti bilo kakvo odstupanje koje bi dovelo do blokade istog. Ovo je i pokazatelj stabilnosti IPA struktura koje moraju biti imune na politička postavljenja.

DIREKTORAT ZA FINANSIRANJE I UGOVARANJE SREDSTAVA EU POMOĆI

1) Realizacija planova nabavki je jedan od osnovnih prioriteta rada Direktorata. Trenutno su na snazi planovi nabavki za 4 programa:

- Godišnji akcijski program IPA-e za Crnu Goru za 2020. godinu (IPA II);
- Godišnji akcijski program IPA-e za Crnu Goru za 2021. godinu (IPA III);
- Program prekogranične saradnje Crna Gora – Albanija 2014-2020. godine (IPA II);
- Program prekogranične saradnje Crna Gora – Kosovo 2021-2027. godine (IPA III).

Uspješna realizacija planova nabavki podrazumijeva pokretanje tendera, samim tim i potpisivanje ugovora u rokovima predviđenim u planu. Svako odstupanje od zadatih rokova dovodi u rizik uspješno povlačenje dostupnih IPA sredstava. U okviru pomenuta 4 programa predviđeno je sprovođenje tenderskih procedura za 4 ugovora o uslugama, 2 ugovora o nabavci opreme i 2 poziva za dostavljanje prijedloga projekata (grant šeme), a ukupna vrijednost svih procedura je oko 5,7 miliona eura.

2) Uspješno ugovaranje projekata u okviru Programa prekogranične saradnje Crna Gora – Albanija. 4. poziv za dostavljanje prijedloga projekata je objavljen 17. marta 2023. godine u vrijednosti od 2,8 miliona eura a rok za dostavljanje aplikacija je istekao 30. juna 2023. Ovo je trenutno najveći prioritet rada Direktorata imajući u vidu da rok za potpisivanje projekata ističe 18. decembra 2023. godine do kada je neophodno sprovesti sve preostale korake u fazi evaluacije i ugovaranja.

3) Praćenje implementacije potpisanih ugovora, verifikacija troškova i plaćanja. Ovaj prioritet se odnosi na sprovođenje administrativnih i provjera na licu mjesta radi kontrole izvještaja o implementaciji ugovora koje podnose ugovarači, finansijsko upravljanje, kontrolu, računovodstvo i blagovremenu isplatu u vezi sa potpisanim ugovorima. Broj aktivnih ugovora, odnosno ugovora čija je implementacija u toku, je 78 i to: 69 grant ugovora, 4 ugovora o uslugama, 4 ugovora o nabavci opreme i 1 tvining projekat.

4) Priprema Direktorata za implementaciju IPA III perspektive i ex-post modela indirektnog upravljanja. Imajući u vidu da je Direktorat u novoj IPA finansijskoj perspektivi zadržao istu ulogu potrebno je dalje jačanje kapaciteta jer se u narednom periodu očekuje tranzicija sa ex-ante na ex-post model indirektnog upravljanja IPA sredstvima. Prelazak na ex-post podrazumijeva učvršćivanje i osnaživanje institucija kojima su dodijeljene kontrolne funkcije, zaštitu njihovog profesionalnog autoriteta i autonomije u donošenju odluka.

5) U skladu sa obavezama prema Evropskoj komisiji, Direktorat će krajem tekuće godine započeti pripremu Godišnjih izvjava o upravljanju za sve programe u kojima ima svojstvo ugovornog tijela, uključujući i pripremu Godišnje garancije o upravljanju za program prekogranične saradnje Srbija – Crna Gora, u okviru

kojeg Direktorat djeluje u ulozi kontrolnog tijela. Rok za dostavljanje navedenih izjava Direktoratu za upravljačku strukturu, odnosno Nacionalnom službeniku za ovjeravanje, jeste 31. januar naredne godine, odnosno 15. januar u slučaju programa prekogranične saradnje.

ODJELJENJE ZA UNUTRAŠNJU REVIZIJU FONDOVA EU U JAVNOM SEKTORU

Kroz Izvještaj dobijen u septembru 2023 godine (EC Mission Announcement Letter, Ares(2023)924335 of 08/02/2023, Formal request of Montenegro for the Entrustment, Ares(2023)2561251 of 11/04/2023), preporuka je sljedeća:

- ✓ ***U cilju blagovremenog i efikasnog izvršavanja funkcije interne revizije (opisane u procedurama i planovima), preporuka se odnosi na jačanje kapaciteta interne revizije sa ciljem povećanja obuhvata oblasti revizije što ima veliki uticaj na implementaciju IPA fondova koja će obezbijediti rukovodstvu dodatna uvjeravanja o funkcionisanju internih kontrola uspostavljenih u okviru IPA***

Analiza opterećenosti poslom (WLA) za 2023. godinu, takođe i procjena za 2024. i 2025. godinu predviđa 5 unutrašnjih revizora koji bi se bavili revizijom fondova EU. Ovo je važna preporuka imajući u vidu da se novom perspektivom IPA III, koja i predstavlja prelaznu fazu ka strukturnim fondovima Evropske unije, stavlja akcenat na jačanje kontrolnih mehanizama. U cilju ispunjavanja istog trebalo bi jačati kapacite pomenutog Odjeljenja imajući u vidu da je Odjeljenje zaduženo za unutrašnju reviziju svih ministarstava koja su zadužena za praćenje implementacije IPA projekata, dvije Implementacione agencije – Uprave za kapitalne projekte i Direktorata za finansiranje i ugovaranje sredstava EU fondova (CFCU) i Direktorata za upravljačku strukturu u MF.

Trenutne aktivnosti Odjeljenja:

- ✓ Izrada Programa obezbjeđenja i unaprjeđenja kvaliteta (**Pravilnik o metodologiji rada Unutrašnje revizije u javnom sektoru od 03.01.2020.**) – u cilju procjene usaglašenosti aktivnosti Jedinice za unutrašnju reviziju sa Standardima i primjenom Etičkog kodeksa od strane Rukovodioca jedinice za unutrašnju reviziju i unutrašnjeg revizora.
- ✓ Pripremne aktivnosti u vezi sa obavljanjem revizije u Ministarstvu rada i socijalnog staranja (Direkcija za programiranje i implementaciju EU fondova)
- ✓ Pripremne aktivnosti u vezi sa Godišnjim planom unutrašnje revizije za 2024 godinu
- ✓ Pripremne aktivnosti u vezi sa ažuriranjem Strateškog plana 2023.-2025.godine
- ✓ Pripremne aktivnosti u vezi sa ažuriranjem Povelje unutrašnje revizije i prilagođavanjem sa novim Standardima interne revizije (Globalni standardi interne revizije)
- ✓ Praćenje sprovođenja datih revizorskih preporuka u 2023. godini

ODJELJENJE ZA UNUTRAŠNJU REVIZIJU

Revizori Odjeljenja za unutrašnju reviziju su obavljali najsloženije poslove koji su se odnosili na reviziju kompletnih procesa u Ministarstvu finansija, kao i kod subjekata javnog sektora u skladu sa Uredbom o uspostavljanju unutrašnje revizije u javnom sektoru. Takođe, kao dodatni zadatak obavljaju revizije za potrošačke jedinice koje nemaju uspostavljenu svoju unutrašnju reviziju (u skladu sa potpisanim Sporazumima o povjeravanju poslova unutrašnje revizije između rukovodioca potrošačkih jedinica i ministra finansija), potrošačke jedinice koje su pod nadzorom Ministarstva finansija, kao i posebne revizije po nalogu starješine organa.

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji u Odjeljenju za unutrašnju reviziju je predviđeno 7 radnih mjesta, trenutno je popunjeno mjesto Rukovodioca i 3 unutrašnja revizora, od kojih je jedna revizorka na trudničkom/porodiljskom odsustvu.

Odjeljenje za unutrašnju reviziju Ministarstva finansija, radi u skladu sa Strateškim i Godišnjim planom za 2023. godinu (po Pravilniku o metodologiji rada unutrašnje revizije u javnom sektoru). Pomenutim Godišnjim planom, predviđeno je 7 (sedam) revizija, od kojih je do septembra obavljeno 5 (pet), i to:

1. Revizija godišnjih rata obeštećenja bivših vlasnika i njihovih nasljednika

2. Revizija procesa raspodjele i korišćenja sredstava Egalizacionog fonda u Direkciji za lokalnu samoupravu
3. Revizija procesa vođenja drugostepenog carinskog upravnog postupka
4. Revizija praćenja sprovođenja datih preporuka unutrašnje revizije (follow-up)
5. Revizija naknada za pokretanje žalbenog postupka u Komisiji za zaštitu prava u postupcima javnih nabavki

Preostale dvije revizije su u toku. Napominjemo da je u prethodno obavljenim revizijama dato 9 (devet) preporuka i 30 (trideset) zaključaka.

Pored obavljanja revizija, Odjeljenje radi i ostale poslove koji su predviđeni zakonskom regulativom (izvještavanje, pohađanje kontinuiranih stručnih obuka, davanje konsultativnih usluga itd).

ODJELJENJE ZA EVROPSKE INTEGRACIJE, MEĐUNARODNU SARADNJU I PROGRAMIRANJE I IMPLEMENTACIJU EU FONDOVA

U ovom trenutku, Odjeljenje je zaduženo za praćenje realizacije sljedećih projekata:

IPA 2017 – Instrument za evropsku integraciju (EUIF):

- 1) ***Podrška Upravi prihoda i carina Crne Gore za implementaciju Sistema carinskih odluka (CDS) na nacionalnom nivou*** (korisnik: Uprava prihoda i carina (UPC), vrijednost projekta: 275.000 eura)

IPA 2018

- 1) ***Podrška Upravi prihoda i carina Crne Gore za unaprijeđenje Carinskog informacionog sistema (CIS)*** (korisnik: Uprava prihoda i carina, vrijednost: 345.000 eura)
- 2) ***Isporuka i instalacija montažnog Data centra sa isporukom i instalacijom opreme – ISO kontejner.*** (korisnik projekta: Uprava prihoda i carina, vrijednost: 365.734,56 eura)
- 3) ***Nabavka opreme za Upravu prihoda i carina za obavljanje kontrolne funkcije.*** (korisnik: Uprava prihoda i carina, vrijednost: 187.800 eura)

Praćenje realizacije projekata podrazumijeva aktivnosti predviđene projektnim zadacima i Priručnikom o procedurama za realizaciju IPA projekata, a odnose se na odobravanje izvještaja o angažmanu eksperata i outputa projekata, pripremu mjesečnih, kvartalnih i godišnjih izvještaja o realizaciji projekata, učešće u radu upravnih odbora i projektnih timova za realizaciju, praćenje i obezbjeđivanje blagovremenog rješavanja svih potencijalnih problema/prepreka u realizaciji.

Odjeljenje je, u saradnji sa korisničkim institucijama, u 2023. godini pripremalo Akcioni dokument za finansiranje projekata Uprave prihoda i carina, Centralne banke Crne Gore, Agencije za nadzor osiguranja i Monstata, iz sredstava programske godine IPA 2024, u okviru tzv. Prozora 2 (dobro upravljanje, usklađivanje sa pravnom tekovinom EU, dobrosusjedski odnosi i strateško komuniciranje), za koji je dobijeno pozitivno mišljenje Evropske komisije. Kompletiranje Akcionog dokumenta je u toku, a očekuje se da bi finansijski sporazum za pomenutu programsku godinu mogao biti potpisan u prvoj polovini naredne godine, nakon čega će Odjeljenje biti zaduženo da u saradnji sa korisničkim institucijama pripremi i učestvuje u realizaciji tenderskih postupaka za realizaciju sljedećih projekata:

- 1) ***Podrška regulisanju finansijskih usluga u Crnoj Gori*** (korisnici: Centralna banka i Agencija za nadzor osiguranja, vrijednost: cca 1.950.000 eura)
- 2) ***Unaprijeđenje IT sistema Agencije za nadzor osiguranja*** (korisnik: Agencija za nadzor osiguranja, vrijednost: cca 250.000 eura)
- 3) ***Podrška Upravi prihoda i carina u uspostavljanju automatizovanih sistema za izvoz (AES) i uvoz (ICS2)*** (korisnik: Uprava prihoda i carina, vrijednost: cca 3.000.000 eura)
- 4) ***Podrška Upravi prihoda i carina u razvoju Sistema kontrole kretanja i kontrole akciza (EMCS)*** (korisnik: Uprava prihoda i carina, vrijednost: cca 1.000.000 eura)
- 5) ***Digitalna transformacija IT sistema Monstata*** (korisnik: Monstat, vrijednost: cca 1.385.000 eura)

Kada je riječ o aktivnostima u oblasti **evropskih integracija**, u toku je organizacija godišnjeg sastanka Pododbora za ekonomska i finansijska pitanja i statistiku između Crne Gore i Evropske komisije, radnog tijela formiranog na osnovu Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, kojim kopredsjedava Ministarstvo finansija, a na kojem se jednom godišnje razmatra napredak Crne Gore u oblasti makroekonomske stabilnosti, javnih finansija, jačanja konkurentnosti ekonomije, statistike, interne i eksterne revizije. Ove godine sastanak Pododbora održava se 16. novembra u Podgorici.

U oblasti **međunarodne saradnje**, Odjeljenje je koordiniralo pripremu zahtjeva za dobijanje tehničke podrške od Ministarstva finansija Holandije u 2024. godini, u različitim oblastima, u skladu sa Memorandumom o razumijevanju o tehničkoj saradnji između dva ministarstva, koji predstavlja ustaljenu podršku Ministarstva finansija Holandije državama partnerima iz njene Konstituce u Svjetskoj banci.

Odjeljenje je zaduženo za saradnju sa Koalicijom ministara finansija za klimatsku akciju, čiji je Crna Gora postala član u maju 2023. godine. Odjeljenje je i kontakt za eventualne projekte u oblasti zelenih javnih finansija, a vezano za članstvo u Partnerstvu za nacionalno utvrđene doprinose (NDC partnerstvo).

Prioriteti za naredni period

1. U fokusu pažnje u narednom periodu biće jačanje kadrovskih kapaciteta Odjeljenja, redefinisane nadležnosti i organizacione strukture, kao i tehničko opremanje prostorija koje koristi Odjeljenje, u cilju unaprjeđenja funkcionisanja ove organizacione jedinice i efikasne koordinacije obaveza Ministarstva finansija u oblasti evropskih integracija i međunarodne saradnje.
2. U skladu sa kadrovskim promjenama i revidiranjem pregovaračke strukture na nivou cjelokupne državne uprave, biće potrebno identifikovati ključne aktere pregovaračkog procesa u Ministarstvu finansija koji će biti imenovani za rukovodioce/članove radnih tijela u pregovaračkoj strukturi, za pregovaračka poglavlja u nadležnosti Ministarstva finansija. Identifikovanje ključnih aktera, kao i uspostavljanje interne strukture za koordinaciju i monitoring, dopriniće efikasnoj realizaciji obaveza MF u procesu EI.
3. U skladu sa opredjeljenjem Vlade da se proces evropskih integracija i komunikacija sa evropskim institucijama intenzivira, jedan od prioriteta u narednom periodu biće unaprjeđenje saradnje i redovna komunikacija sa Delegacijom Evropske unije, nadležnim direktoratima u Evropskoj komisiji, ali i državama članicama. Ovo će uključiti i intenziviranje aktivnosti predstavnika Ministarstva finansija u Misiji Crne Gore pri Evropskoj uniji.
4. Prioritet u narednoj godini biće jačanje donatorske koordinacije na nivou Ministarstva finansija, kako bi se obezbijedilo adekvatno uvezivanje strateškog planiranja i programiranja podrške, izbjegavanje preklapanja i efikasnije korišćenje dostupnih izvora ekspertske i tehničke podrške.
5. Nakon uspješno sprovedenog programiranja projekata koji će se finansirati iz sredstava IPA 2024 programske godine, i potpisivanja finansijskog sporazuma (koje se očekuje u prvoj polovini naredne godine), Odjeljenje će biti u obavezi da koordinira proces pripreme tenderske dokumentacije i ugovaranja kandidovanih projekata, u saradnji sa korisničkim institucijama.
6. Očekuje se da će tokom naredne godine otpočeti i proces programiranja ostalih programskih godina iz IPA III perspektive, odnosno IPA 2025, IPA 2026, pa će Odjeljenje biti u obavezi da u saradnji sa korisničkim institucijama identifikuje potrebe za dobijanje tehničke i ekspertske podrške za sprovođenje reformi u oblastima za koje je Ministarstvo finansija nadležno, i pripremi programska dokumenta za kandidovanje projekata.
7. U fokusu treba da bude jačanje saradnje sa Koalicijom ministara finansija za klimatsku akciju, odnosno korišćenje podrške koju Koalicija pruža državama članicama u uspostavljanju internih organizacionih struktura, procesa i aranžmana upravljanja koje će podržati integrisanje aktivnosti vezanih za klimatske promjene u ministarstvu finansija, kao i promovisanje korišćenja dostupne podrške u oblasti zelenih javnih finansija kroz članstvo u Partnerstvu za nacionalno utvrđene doprinose (NDC1 partnerstvo).
8. Biće realizovane aktivnosti usmjerene na jačanje bilateralne saradnje sa institucijama drugih država, kroz saradnju sa diplomatskim predstavništvima u Crnoj Gori i saradnju sa ministarstvima finansija država regiona i država članica EU.